

Warszawa, 14 grudnia 2015 r.

Departament Komunikacji Społecznej
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

UWAGI DO PROJEKTU PROGRAMU WSPÓŁPRACY MSWiA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ZGŁASZANE W RAMACH KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

W odpowiedzi na pismo z dn. 4 grudnia 2015 roku kierujące do konsultacji społecznych projekt Zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie przyjęcia na 2016 rok programu współpracy Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, przedstawiamy poniżej nasze uwagi do ww. projektu. Stanowią one wspólne stanowisko grona organizacji pozarządowych podpisanych pod poniższym dokumentem, w większości zrzeszających i działających na rzecz cudzoziemców.

Na wstępie pragniemy zaznaczyć, że samo podjęcie przez MSWiA prac nad stworzeniem pierwszego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi odczytujemy jako ważny krok na drodze ku polepszeniu współpracy pomiędzy resortem a sektorem pozarządowym. Mamy jednocześnie nadzieję, że aktualny przyspieszony tryb prac nad programem na rok 2016 oraz stworzenie jego propozycji przez samą administrację wynika jedynie z próby spełnienia w jak najkrótszym czasie obowiązków wynikających z nowelizacji ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, i będzie preludium dla prac nad wieloletnim programem współpracy, które powinny przebiegać w faktycznej współpracy pomiędzy Ministerstwem a organizacjami.

Liczymy, że czerpiąc z doświadczeń innych resortów – Ministerstwa Gospodarki (dawniej), Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (dziś - Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej), Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Ministerstwa Sprawiedliwości – przy MSWiA zostanie powołana w 2016 roku grupa robocza ds. tworzenia programu współpracy, z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych i urzędników Ministerstwa, która wspólnie i w dialogu pochyli się nad wypracowaniem założeń do wieloletniego programu współpracy. Wzorem w tym zakresie mogą być doświadczenia MPiPS z prac zespołu złożonego z pracowników ministerstwa i przedstawicieli organizacji, którzy pracowali około roku nad programem przyjętym ostatecznie w 2014 roku, oraz zespoły

robocze pracujące w 2015 roku przy MG, MKiDN, MS oraz MSiT w ramach realizacji projektu „Programy dla zmiany”.¹

W odniesieniu do przedłożonego do konsultacji projektu programu współpracy Ministra SWiA z organizacjami pozarządowymi na rok 2016, zgłaszamy następujące uwagi:

UWAGI OGÓLNE

W zaprezentowanym projekcie brak jest części diagnostycznej dotyczącej dotychczasowej współpracy pomiędzy MSWiA a sektorem pozarządowym, która stanowi istotny element powstałych dotąd w innych resortach programów oraz założeń do programów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Postulujemy, by planując prace nad kolejnym programem współpracy założyć na wstępie konieczność sporządzenia takiej diagnozy i uwzględnienia jej wyników w części wstępnej przyszłego programu lub jako aneks do tego dokumentu.

UWAGI DO CZĘŚCI IV. FORMY WSPÓŁPRACY, o których mowa w art. 5 ust. 2 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Postulujemy, aby w tej części programu znalazła się deklaracja MSWiA co do gotowości i otwartości na stały dialog ze środowiskiem organizacji pozarządowych, który w szczególności może przybierać konkretne formy opisane w tej części dokumentu.

Uważamy również, że przy poszczególnych formach współpracy powinny znaleźć się krótkie opisy istoty owych form, uwzględniające kluczowe zasady, które powinny być uwzględniane przy ich stosowaniu przez Ministerstwo.

Odnosnie podpunktu a: zlecenie organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie, w następujących formach: - powierzania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, - wspierania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji

Postulujemy, aby w części dokumentu opisującej formy współpracy znalazła się deklaracja, iż w przypadku wszystkich zadań zlecanych do realizacji organizacjom pozarządowym oraz wspieraniu wykonywania zadań publicznych przez organizacje w trybie konkursowym (niezależnie, czy pochodzących ze środków własnych MSWiA, czy

¹ Doświadczenia z tego ostatniego projektu opisane są w podręczniku „Programy dla zmiany. Jak partycypacyjnie tworzyć programy współpracy z organizacjami pozarządowymi na szczeblu centralnym” przygotowanym przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych, <http://ofop.eu/aktualnosci/prezentujemy-podrecznik-jak-partycypacyjnie-tworzyc-programy-wspolpracy-z-organizacjami->

też ze środków zewnętrznych administrowanych lub wdrażanych przez resort), konkursy te będą przeprowadzane wedle jednolitych zasad, z zachowaniem podanych do publicznej wiadomości z odpowiednim wyprzedzeniem harmonogramów postępowań konkursowych. Zasady te powinny obejmować całość procedur konkursowych: od momentu ogłoszenia konkursu do momentu rozliczenia projektu realizowanego w jego następstwie, a także działania związane z ewentualną kontrolą realizacji projektów po ich zakończeniu. Zasady te nie mogą ulegać zmianie w trakcie procedury wyboru projektów, ani w trakcie ich realizacji.

Wnosimy też o wprowadzenie do praktyki resortu oraz zapisanie w programie współpracy jako reguły przy zlecaniu i wspieraniu wykonywania zadań publicznych w trybie konkursowym nowego trybu oceny aplikacji konkursowych, w ramach którego - inaczej niż dotychczas - w ocenie wniosków nie będą brali udziału jedynie przedstawiciele administracji publicznej. Postulujemy, by wzorem innych ministerstw i programów przez nie administrowanych oraz procedur stosowanych w jednostkach samorządu terytorialnego, ocena aplikacji konkursowych prowadzona była w jednym w dwóch trybów o jawnych zasadach:

- 1) przez ekspertów (asesorów) zewnętrznych
lub
- 2) przez zespół opiniujący, w skład którego oprócz przedstawicieli administracji publicznej wchodzić będą także przedstawiciele samych organizacji pozarządowych.

W tym drugim przypadku wyłanianie przedstawicieli organizacji pozarządowych powinno odbywać się wedle jasnych i publicznie znanych reguł, z wyłączeniem przedstawicieli organizacji, które będą starać się o środki w ramach danej procedury konkursowej. Jednocześnie zwracamy uwagę, że ten drugi tryb opiniowania ofert konkursowych jest wprost zapisany w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Art. 15 ust. 2).

Odnosnie podpunktu b: wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałanie w celu zharmonizowania tych kierunków

Postulujemy dodanie zapisu „w tym m.in. poprzez organizację doraźnych forów tematycznych lub cyklicznych otwartych spotkań informacyjnych pomiędzy przedstawicielami MSWiA a organizacjami pozarządowymi, poświęconych bieżącym kwestiom kluczowym z punktu widzenia polityk publicznych w obszarach nadzorowanych przez Ministra SWiA”.

Przykład wskazówek co do charakteru i sposobu organizacji takich spotkań można znaleźć w projekcie założeń Programu współpracy Ministerstwa Gospodarki z organizacjami pozarządowymi na rok 2016.²

² http://www.mg.gov.pl/files/upload/24948/program_wspolpracy_MG_NGO_1_0_ost.pdf

Przy tej okazji postulujemy również stworzenie przez MSWiA bazy organizacji pozarządowych, zawierającej podział na grupy tematyczne odpowiadające zadaniom realizowanym przez Ministerstwo, do której będzie mogła zapisać się każda zainteresowana organizacja w celu otrzymywania na bieżąco drogą mejlową wszystkich istotnych informacji ze strony Ministerstwa, np. na temat prowadzonych konsultacji, ogłaszanych konkursów (w tym zmian w ich harmonogramach) oraz innych inicjatyw podejmowanych przez MSWiA istotnych z punktu widzenia organizacji pozarządowych. Dopisanie się do tej bazy powinno być możliwe za pośrednictwem strony internetowej MSWiA. Baza powinna być prowadzona przez Wydział Badań, Strategii i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Departamentu Komunikacji Społecznej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a korzystać powinny z niej wszystkie departamenty Ministerstwa, które podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi lub kierują projekty aktów normatywnych do konsultacji publicznych. Przykład zapisu mówiącego o powstaniu tego typu baz znaleźć można we wspomnianym wyżej projekcie założeń Programu współpracy MG z organizacjami pozarządowymi oraz w Programie współpracy Ministra Sprawiedliwości z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na 2016 r.³

Odnosnie podpunktu c: konsultowanie z podmiotami Programu, odpowiednio do zakresu ich działania, projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych podmiotów

Postulujemy nadanie temu punktowi brzmienie: „konsultowania z podmiotami Programu, odpowiednio do zakresu ich działania, projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych podmiotów, jak również innych istotnych projektów dokumentów kształtujących polityki publiczne w obszarach objętych nadzorem Ministra SWiA”.

Stoimy na stanowisku, że przedmiotem konsultacji ze środowiskiem organizacji pozarządowych, oprócz projektów aktów normatywnych, powinny być również:

- dokumenty o charakterze politycznym kształtujące polityki publiczne w obszarach podległych MSWiA,
- programy finansowania administrowane przez MSWiA,
- tematy/ogłoszenia o konkursach (mechanizmach finansowych dostępnych dla organizacji) administrowanych przez MSWiA.

³ Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 października 2015 r. w sprawie programu współpracy Ministra Sprawiedliwości z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na 2016 r. , <https://bip.ms.gov.pl/pl/ministerstwo/dziennik-urzedowy-ministra-sprawiedliwosci/2015/download,2833,222.html>

W odniesieniu do tej formy współpracy, jaką są procesy konsultowania, koniecznym uzupełnieniem zasad współpracy określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie są zasady konsultacji publicznych rekomendowane w rządowym dokumencie „Wytyczne do przeprowadzenia oceny wpływu i konsultacji publicznych w ramach rządowego procesu legislacyjnego”.

Postulujemy, by w tym punkcie programu znalazł się zapis mówiący iż „wszystkie procesy konsultowania z podmiotami Programu, prowadzone są w zgodzie z rekomendacjami zawartymi w „Wytycznych do przeprowadzenia oceny wpływu i konsultacji publicznych w ramach rządowego procesu legislacyjnego” oraz by zasady te zostały wymienione wprost w programie. Dobrym wzorcem w tym zakresie są zapisy wspomnianego wyżej Programu współpracy Ministra Sprawiedliwości z organizacjami pozarządowymi na 2016 rok, gdzie zasady te zostały zapisane wprost jako uzupełnienie zasad współpracy wymienionych w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Odnosnie podpunktu d: tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej

Zwracamy szczególną uwagę na konieczność dostosowania praktyki działań prowadzonych przez MSWiA do treści tego zapisu i wypełnianie założenia o udziale przedstawicieli organizacji pozarządowych w działających przy MSWiA zespołach (w tym międzyresortowych), gdzie dyskutowane są istotne kwestie z zakresu polityk publicznych. Wybór tych przedstawicieli musi przebiegać wedle ustalonych i przejrzystych reguł, ich praca musi być dokumentowana, a jej efekty podawane do publicznej wiadomości, także organizacji pozarządowych. Postulujemy dodanie w tym punkcie programu stosownego zapisu mówiącego o ustalonych regułach wyboru przedstawicieli organizacji oraz dokumentowaniu efektów prac takich zespołów.

Jednocześnie wskazujemy na pilną potrzebę zapewnienia w pierwszej kolejności udziału przedstawicieli organizacji pozarządowych w składzie Komitetu Monitorującego FAMI, w zgodzie z rekomendacjami Komisji Europejskiej i praktyką funkcjonowania komitetów monitorujących inne polskie programy finansowane ze środków UE. Pragniemy zwrócić uwagę na fakt, iż w 2014 roku pod auspicjami Rady Działalności Pożytku Publicznego odbyły się wybory przedstawicieli organizacji pozarządowych do wszystkich komitetów monitorujących programów operacyjnych finansowanych ze środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020 (z wyłączeniem programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej), zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. Nie znajdujemy powodów, dla których KM FAMI miałby być w tej sprawie wyjątkiem. Proponujemy, aby niezwłocznie zwrócić się do RDPP z prośbą o przeprowadzenie wyborów uzupełniających skład tego komitetu.

Postulujemy również usprawnienie kontaktów pomiędzy MSWiA a tzw. Grupą NGO ds. FAMI (wybraną na życzenie resortu grupą 10 przedstawicieli organizacji, mającą

reprezentować sektor w trakcie roboczych kontaktów z MSWiA) i lepsze wykorzystanie tej grupy jako płaszczyzny współpracy wokół tego Funduszu.

UWAGI DO CZĘŚCI VIII. WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW PLANOWANYCH NA REALIZACJĘ PROGRAMU

Postulujemy zdecydowane zwiększenie alokacji środków przeznaczonych przez MSWiA na współpracę z organizacjami pozarządowymi w obszarze realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania i zwalczania przestępstw z nienawiści. Zwiększenie alokacji na ten cel ma olbrzymie znaczenie w obliczu narastającego w Polsce problemu z nasileniem się tego typu przestępstw, jak również brakiem alternatywnych stabilnych źródeł finansowania realizacji zadań w tym obszarze. Postulujemy podniesienie alokacji na ten cel do kwoty co najmniej 1 miliona złotych i adekwatną zmianę zapisów programu w tym kierunku.

Zwracamy też uwagę na potrzebę wprowadzenia przez MSWiA mechanizmów finansowania ze środków publicznych działań związanych z realizacją dokumentu „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania”, w tym także działań wykonywanych w formie zlecenia lub wspierania realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe.

Podpisano:

Fundacja Centrum Badań Migracyjnych

Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej

Fundacja Ocalenie

Fundacja Polskie Forum Migracyjne

Fundacja Refugee.pl

Instytut na rzecz Państwa Prawa

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej

Stowarzyszenie Projekt: Polska

Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych

Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”